

Kazimierz J. Pawelec

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2016 r., sygn. V KK 372/15^{*)},

w sprawie uprzedniego skazania za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, jako warunku obostrzającego odpowiedzialność karną sprawcy

Streszczenie

Jest to glosa aprobująca wyrok Sądu Najwyższego, którego teza brzmi: „Warunkiem poniesienia przez sprawcę czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości surowszej odpowiedzialności, przewidzianej w art. 178a § 4 k.k. jest, aby sprawca tego czynu był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo za przestępstwo określone w art. 173, art. 174, art. 177 lub art. 335 § 2 k.k., popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się tego czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za to przestępstwo”. Zmieniający się ustawicznie stan prawny powoduje trudności interpretacyjne, ważne zwłaszcza dla praktyki. Zmieniające się przepisy dotyczą m.in. tak ważnych kwestii, jak przedawnienie karalności oraz zatarcie skazania. Interpretacja nowych przepisów może mieć poważne konsekwencje, albowiem reguła stosowania przepisów względniejszych dla sprawcy nie zawsze jest przez ustawodawcę przestrzegana. Bywa to niedostrzegane w praktyce, a powoduje konieczność dokonywania korekt nietrafnych orzeczeń w drodze nadzwyczajnych środków odwoławczych. Temu zagadnieniu, na przykładzie konkretnego przypadku, poświęcona jest niniejsza glosa.

Słowa kluczowe

Przestępstwo prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, przepisy intertemporalne, zatarcie skazania, przedawnienie karalności, zasada stosowania przepisów względniejszych.

* * *

Dr Kazimierz J. Pawelec, adwokat, Izba Warszawska, wykładowca na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.

^{*)} LEX nr 1958510

Teza wyroku

„Warunkiem poniesienia przez sprawcę czynu, polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, surowszej odpowiedzialności, przewidzianej w art. 178a § 4 k.k. jest, aby sprawca tego czynu był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo za przestępstwo określone w art. 173, art. 174, art. 177 lub art. 335 § 2 k.k., popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo dopuścił się tego czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczonego w związku ze skazaniem za to przestępstwo”.

Glosa

Glosowane orzeczenie zasługuje na pełną aprobatę. Jest ono szczególnie ważne dla praktyki, zwłaszcza w czasach ustawicznie zmieniającego się porządku prawnego, w tym także odnoszącego się do terminów przedawnienia popełnienia określonych przestępstw oraz zatarcia ukarania sprawców czynów, w stosunku do których orzeczono karę samoistnej grzywny oraz środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Przedmiotem glosowanego wyroku stała się kwestia prawna powstała w związku z następującym, niekwestionowanym, stanem faktycznym.

M. K. uznany został winnym tego, że w dniu 12 lipca 2012 r., znajdując się w stanie nietrzeźwości, kierował samochodem osobowym, przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio, 18 marca 2008 r., skazany za występki z art. 178a § 1 k.k. Zarzucone mu nowe przestępstwo zostało więc zakwalifikowane z art. 178a § 4 k.k. Wymierzona mu została kara grzywny oraz środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Wyrok ten został zakwestionowany zarówno przez prokuratora, jak też obrońcę. Apelacje te nie zostały uwzględnione, a sąd okręgowy uznał je za oczywiście bezzasadne. Kasację od orzeczenia sądu odwoławczego na korzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny. W nadzwyczajnym środku odwoławczym podkreślił, że wyrok sądu odwoławczego w sposób rażący naruszał przepisy prawa karnego-procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na nieprzeprowadzeniu prawidłowej kontroli odwoławczej zaskarżonego na korzyść oskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji. Naruszenie to było wynikiem niedostrzeżenia zmiany stanu prawnego, określonego ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. *o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*¹, w tym nowelizacji art. 106 k.k., w zakresie określającym warunki zatarcia skazania, a także pominięcia reguły intemporalnej, określonej w art. 21 powołanej ustawy. Spowodowało to, zdaniem skarżącego, niezasadne utrzymanie w mocy wyroku skazującego M. K.

---

¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 396.

za czyn z art. 178a § 4 k.k. W uzasadnieniu skarżący podniósł, że przed datą orzeczenia sądu odwoławczego, wedle art. 107 § 4a k.k. w zw. z art. 21 cyt. wyżej ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., uprzednie prawomocne skazanie oskarżonego za czyn z art. 178 § 1 k.k. uległo zatarciu z mocy prawa (podkr. red.), toteż odpowiedzialność oskarżonego powinna zostać ukształtowana wyłącznie w oparciu o treść art. 178a § 1 k.k. W konkluzji Prokurator Generalny wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy uwzględnił kasację Prokuratora Generalnego. Podkreślił, że warunkiem poniesienia przez sprawcę czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, surowszej odpowiedzialności wskazanej w art. 178a § 4 k.k. było, aby sprawca tego czynu był wcześniej prawomocnie skazany z art. 178a § 1 k.k. bądź z art. 173, 174, 177 k.k. lub z art. 335 § 2 k.k., popełnionych w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo dopuścił się tego rodzaju czynów w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczonego w związku z popełnieniem wymienionych przestępstw. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie okres uprzedniej karalności M. K., wobec zatarcia skazania, upłynął przed wydaniem orzeczenia przez sąd odwoławczy. Miało to miejsce w okresie postępowania międzyinstancyjnego, toteż skrócenie okresu zatarcia skazania, oparte na przepisie art. 107 § 4 k.k. wymienionej wyżej ustawy, znalazło swoje uzasadnienie. Ustawa ta zmieniła warunki skazania, znacznie skracając okresy, po upływie których dochodzi do zatarcia skazania. Według obowiązującego od dnia 21 marca 2015 r. przepisu art. 107 § 4 k.k., w razie skazania na karę grzywny, zatarcie skazania następowało z upływem roku od wykonania lub darowania albo przedawnienia wykonania kary.

W art. 21 powołanej ustawy wskazano konsekwencje związane ze zmianą przepisów odnoszących się do instytucji zatarcia skazania. Stosownie do tej regulacji, do skazań prawomocnymi wyrokami wydanymi przed dniem wejścia w życie powołanej ustawy, w przedmiocie zatarcia skazania stosuje się przepisy, o których mowa w art. 1 *Kodeksu karnego*, w brzmieniu nadanym wskazaną ustawą – chyba że okres zatarcia skazania upłynąłby przed dniem wejścia w życie tej ustawy. A zatem w omawianej sprawie zatarcie skazania nastąpiło z dniem wejścia w życie tej ustawy.

Podsumowanie

1. Stosownie do regulacji wskazanych w art. 107 § 4a k.k., do skazań prawomocnymi wyrokami wydanymi przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., *o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, w przedmiocie zatarcia skazania stosuje się przepisy, o których mowa w art. 1 k.k., w brzmieniu nadanym im znowelizowaną ustawą – chyba że okres zatarcia skazania upłynął przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Jeśli jednak według przepisów ustawy, o których mowa w art. 1 k.k. w nowym brzmieniu, okres zatarcia skazania upłynąłby przed dniem wejścia w życie tej ustawy, zatarcie skazania następuje z dniem wejścia w życie nowej regulacji.

- Przepisy ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. odwołują się do treści art. 4 § 1 k.k., co znajduje racjonalne uzasadnienie, gdyż reguła wskazana w tym przepisie nakazuje stosowanie ustawy względniejszej dla sprawcy, niż obowiązująca w dacie orzekania². Ustawą względniejszą jest zaś ta, która, zastosowana w konkretnej sprawie, po uprzedniej wszechstronnej ocenie całokształtu konsekwencji wynikających z zastosowania konkurujących ze sobą ustaw, przewiduje dla sprawcy najłagodniejsze konsekwencje³.

Zaznaczenia wymaga przy tym okoliczność, że oceny względności porównywalnych ustaw należy dokonywać nie abstrakcyjnie, lecz przez pryzmat konkretnej sytuacji istniejącej w określonej sprawie⁴. Art. 4 § 1 k.k. nie bez powodu nakazuje porównanie *ustaw*, a nie poszczególnych przepisów⁵.

Bibliografia

- Buchała, K., Zoll, A. (1998). *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Kraków.

* * *

Commentary on the judgement of the Supreme Court of 19 January 2016, Ref. V KK 372/15, on the previous conviction for drunk driving or driving under influence of other intoxicating agent, as a condition tightening the perpetrator's criminal liability

Abstract

This is a commentary approving the ruling of the Supreme Court whose thesis is worded as follows: "The condition for the perpetrator committing the act of driving a mechanical vehicle in the state of drunkenness to bear more severe responsibility stipulated in art. 178a § 4 *Penal Code* is for the perpetrator of this act to have been previously finally sentenced for driving under the influence of alcohol or another intoxicating agent, or for the offence stipulated in art. 173, art. 174, art. 177 or art. 335 § 2 *Penal Code*, committed

---

² Por. wyrok SN z dnia 1 lipca 2004 r., sygn. II KO 1/04, Legalis.

³ Por. wyroki SN: z dnia 4 czerwca 2004 r., sygn. III KK 125/03, Legalis oraz z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. V KK 239/03, Legalis.

⁴ Por. wyroki SN: z dnia 3 grudnia 2003 r., sygn. V KK 73/03, Legalis; z dnia 15 kwietnia 2002 r., sygn. III KKN 338/00, Legalis; z dnia 25 września 2001 r., sygn. III KKN 196/01, Legalis oraz z dnia 5 czerwca 2001 r., sygn. III KKN 411/99, Legalis.

⁵ Por.: wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. II KK 297/04, Legalis; wyrok SA w Krakowie z dnia 1 grudnia 2004 r., sygn. II Aka 244/04, Legalis. Zob. także: K. Buchała, A. Zoll, *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Kraków 1998, s. 69.

in the state of drunkenness or under the influence of another intoxicating agent, or committed the offence in the period of driving ban sentenced for this offence.” The continuously changing legislation results in confusing interpretations especially important for the practice. The changing provisions concern such significant issues as the statute of limitations of punishability and erosion of convictions from records. The interpretation of new law may result in severe consequences for the perpetrator since the principle of the application of more considerate provisions is not always applied by the legislature. This is sometimes overlooked in actual practice and makes it necessary to correct inappropriate court decisions by way of extraordinary legal remedies. This is the problem, illustrated by an actual case, the present commentary addresses.

Key words

Offence of driving under influence of alcohol or other intoxicating agent, inter-temporal law, erosion of conviction, statute of limitations, principle of more considerate provisions application.

